

Prof. Katke Dharmraj

(M.A., M.Phil, SET.)

Assistant Professor

Arts & Science College, shivajinager ,Gadhi

Public Administration

B.A. Third Year

Semester – 5th

Paper Xth

Management Thinker

±lēwüx, ü? ú™êü»Ö, (Frederick Taylor) (1856-1915)

- ½ÖÖÄjÖßμÖ ¾μÖ¾ÖÄ£ÖÖ-Ö-ÖÖ“ÖÖ ·Ö-Ö? ¾Ö
-Öï½ÖÖÄÖ?ßμÖ ×¾Ö“ÖÖ, üÖÖ“μÖÖ ≠×ÝÖÆüÖÄÖÖÝÖß»Ö
'ÖÆüÝ¾ÖÖ“ÖÖ +Ö-ÖÖ, üÄÝÖÖ3Ö 'Æü?æ-Ö ±lēwüx, ü?
™êü»Ö, ü μÖÖÖ-ÖÖ +Öêôû?»Öê ·ÖÖÝÖê. ½ÖÖÄjÖßμÖ
¾μÖ¾ÖÄ£ÖÖ-Ö-Ö +ÖÖ¤üÖ»Ö-ÖÖ»ÖÖ ×«üÝÖßμÖ
+Ö?Öê×? ÈÖÖÝÖß“μÖÖ ïÖÖÖÝÖ +Öêôû?»Öê ·ÖÖÝÖê.
™êü»Ö, ü ÆüÖ ÝμÖÖ“μÖÖ ?ÖμÖÖÖ'Öäôêû“Ö -Ö¾Æêü;
ÝÖ, ü ÝμÖÖ“μÖÖ ÄÖé·Ö-Ö?Öß»Ö
¾μÖûÆÝÖ'ÖÝ¾ÖÖÖ'ÖäôêûÆüß ×¾Ö?ÖêÄÖ
'ÖÆüÝ¾Ö-Öæ?Ö?Ö?Ö šü, üÝÖÖê.
- Æ»ÖÖ%ooúü $\langle\tilde{A}\tilde{O}:\cdot\tilde{O}\tilde{O}\delta\cdot\tilde{O}\tilde{O}\cdot\mu\tilde{O}\tilde{O}$ 'ÖÝÖê,
¾ÖÖÄÝÖ×¾Ö?Ö?Ö: Æüß ×¾Ö“ÖÖ, ü-ÖÖ, üÖ +Ö-Ö»μÖÖ

TM̄ eü»Ö, ü“Öê -ÖïμÖÖê? :

- 1) ÅÖÖμÖ'ÖÖ»ü , üÖêØ»Ö? 'Ö¿Öß-Ö ? Öú-Ö-ÖßÝÖß»Ö
-ÖïμÖÖê? (1873)
- 2) x'Ö»ü¾Öê»Ö ÅTM̄üß»Ö Öú-Ö-Öß (±ÅÖ.1878) -ÖÖÝÖ, ü
- 3) ²Öê£Ö»ÖêÆü'Ö -ÖïμÖÖê? (±ÅÖ.1899)
 - †) ? ú““ÖxÖÖêÆü-ÖÆüÖÝÖÖôûß -ÖïμÖÖê?
 - 2Ö) ±úÖ¾Ö»ü¶Ö“ÖÖ -ÖïμÖÖê?
 - 3l) -ÖÖÝÖæ ? úÖ-Ö? μÖÖ“ÖΦμÖÖê?

¾μÖ³/₄ÖÃ£ÖÖ-Ö-ÖÖ“Öß ÅÖÓ»-Ö-ÖÖ (Concept of Management)

1)

“Ö +ÖìaÖêxÖ? ?ÖµÖÖ? ÖYÖÖ ÝÖÅÖe“Ö +x-Ö? YÖ’Ö ¾ÖëYÖ-Ö ¾Ö +ÝµÖ»Ö ? Ö“ÖÖ µÖÖ ’Öæ»Ö³ÖæYÖ ÝÖY³/₄ÖÖ³/₄Ö,ü Ömêü»Ö,ü“Öß ¾µÖ³/₄ÖÃ£ÖÖ-Ö-Ö ÅÖÓ»-Ö-ÖÖ +Ö-ÖÖ,ü»Öê»Öß +ÖÆêü. +ÖìaÖêxÖ? ÜÖÖYÖß-ÖÖYÖ,ü —ÖÖ»Öê»Öß ÜÃ£ÖYµÖÖYÖ,ü Aëüß Ömêü»Ö,ü“µÖÖ ¾µÖ³/₄ÖÃ£ÖÖ-Ö-Ö x³/₄ÖÖ,üÖÖ“Öê ’Öæôû +ÖÆêü. -ÖÖ,Öü-ÖÖx,ü? ¾µÖ³/₄ÖÃ£ÖÖ-Ö-Ö +Ã-ÖÄtmü ÝÖY³/₄Öê, lÿæü -Ö-axüYÖß, +?ÖµÖÖ? ÖYÖÖ, +?ÖÖÅ;ÖßµÖ -Ö-axüYÖß, ÅÖÖ’ÖÄÖÖ µÖÖ ÅÖ’ÖÃµÖÖÖ“µÖÖ +Ö-ÖÖ,üÖ³/₄Ö,ü ?ÖµÖÖ ? ú,üßYÖ AëüÖêYÖê. µÖÖ ÅÖ’ÖÃµÖÖÖ“Öß ÅÖÖêü³/₄Ö? dæ? -ÖÖ,Öü-ÖÖx,ü? ¾µÖ³/₄ÖÃ£ÖÖ-Ö-Ö -Ö-axüYÖß-Öê ? ü? Ömêü»Ö,ü»ÖÖ +?ÖCEµÖ ¾ÖÖtmü»Öê. µÖÖ ÅÖ’ÖÃµÖÖ ÅÖÖêüx³/₄Ö? ÖÖÅÖÖšüß Ömêü»Ö,ü-Öê **Ö** -Ö³/₄Öß-Ö ¾µÖ³/₄ÖÃ£ÖÖ-Ö-Ö -Ö-axüYÖß“ÖÖ -Öä,üÅ? Ö,ü **Ü**ÖÖ ¾Ö ÖÖ“Öê ÅÖÓ»-Ö-Öê»ÖÖ '¿ÖÖÅ;ÖßµÖ ¾µÖ³/₄ÖÃ£ÖÖ-Ö-ÖÖ“Öê' Å³/₄Ölÿ-Ö -ÖlaxüÖ-Ö **Ü**ÖÖ.

2)

+Ö-Ö»µÖÖ axüß’ÖÖ +-µÖµÖ-ÖÖYÖ Ömêü»Ö,ü»ÖÖ +ÃÖê +Öæüôû»Öê **ß**, ¾µÖ³/₄ÖÃ£ÖÖ-Ö-ÖÖ»ÖÖ axü-ÖÖÖ, -Ö-axüYÖß, -ÖlÖêYÅÖÖAëü-Ö, -ÖÖ³/₄Öß-µÖ µÖÖ “ÖÖ,ü ‘Ötmü? úÖÖ“µÖÅÖÖaxü³ÖÖÖYÖ ?ÖµÖÖ ? üÖ³/₄Öê »ÖÖ? ÖÝÖµÖÖ ‘Ötmü? ÖÖ“µÖÖ +-ÖäÅÖÖ? Ö-Öê ÝµÖÖ-Öê ¾µÖ³/₄ÖÃ£ÖÖ-Ö-Ö ÅÖÓ»-Ö-Öê»ÖÖ -Ö³/₄Öê lÿ-Ö xaxü»Öê.

¾μÖ¾ÖÃ£ÖÖ-Ö-Ö 'Æü? Ö·Ö? Ö?

- 1) ¾μÖ¾ÖÃ£ÖÖ-Ö-ÖÖ“Öß ÄÖÖ»-Ö-ÖÖ TMêü»Ö, ü-Öê ¼ÖÆüß
¿ÖÖê-Öx-Ö²ÖÖ-ÖÖÝÖæ-Ö ÝÖÃÖe“Ö 'Shop Management' ¾Ö 'The Principles of
Scientific Management' μÖÖ ÐïÖ£ÖÖÝÖæ-Ö ×¾ÖÃÝÖÖ, üÖ-Öê ÄÖÖÖx ÖÝÖ»Öß
+ÖÆêü. TMêü»Ö, ü“μÖÖ 'ÖÝÖê, "ÖÖÖÖ, üÖÖæü-Ö ? úÖê ÖÝÖÖμÖÖ ¼y-Ö
'μÖÖ¾Öê +ÖxÐ -ÖÖÝÖ, ü ÝÖê ¼ÖμÖÖ ¼ÖßÝÖ ¼Öß ¼Ö“ÖÖÖÖÝÖÄÖê ¼y-Ö 'μÖÖ¾Öê
Æêü ·ÖÖÐæ-Ö 'Öê? μÖÖ“ÖßÖÖ 'ÆüÐ·Öê ¾μÖ¾ÖÃ£ÖÖ-Ö-Ö ÅüÖêμÖ."
2) 'Shop Management' 'Ö-Öß»Ö ×»Ö? ÖÖ? ÖÖ¾ÖÖ¾ÖÃ£ÖÖ-Ö-ÖÖ²ÖÖ²ÖÝÖ TMêü»Ö, ü
'Æü? ÖÝÖÖÖê "¾μÖ¾ÖÃ£ÖÖ-Ö-Ö 'ÆüÐ·Öê ·μÖÖÝÖ ¼ÖÖÖÖ, üß ÝμÖÖÖÖê
ÝµúÂTMü ¼ÖμÖÖ æüÖÖÝÖ +ÖxÐ ÝμÖÖ ²ÖæüÖÝμÖÖÝÖ 'ÖÖ»Ö? úÖÖ? úæü-Ö
-ÖÖÖêÝÄÖÖÆü-ÖÖÝÖ? 'ÖÖ²ÖæüÖÖ ×Öö¾ÖÝÖÖÝÖ." +Öß ÄÖÖÖÖÖ-μÖ
¾ÖÖ-Ö, üÖÝÖß»Ö ¾μÖ¾ÖÃ£ÖÖ-Ö-ÖÖ“Öß Ý? éúÂTM¾μÖÖ?ÖÖ? ú, üÝÖÖÖê?Ö.
¾μÖ¾ÖÃ£ÖÖ-Ö-Ö ÄÖÖ»-Ö-Öe“ÖÖ ×¾ÖÃÝÖÖ, ü ¼, üÝÖÖÖ-ÖÖ TMêü»Ö, ü-Öê 'Shop
Management' (1903) μÖÖ ¿ÖÖê-Öx-Ö²ÖÖ-ÖÖÝÖ ÐÖ»Öß»Ö 'ÖTMü? Ä-ÖÄTMü ¼»Öê
+ÖÆêüÝÖ.
- 1) ^“Ö ¾ÖêÝÖ-Ö ¾Ö +»Ö ÝÖÖæü-Ö? Ö“ÖÖ
2) ¿ÖÖÄjÖßμÖ -Ö-æüÝÖß“ÖÖ +¾Ö»ÖÖ²Ö
3) ¿ÖÖÄjÖßμÖ +Ö-ÖÖ, üÖ¾Ö, ü?Ö'Ö? ÖÖ, üÖÖ“ÖßÖ¾Ö, ü
4) Ð'ÖÝÖÖÖ“ÖÖ ×¾Ö?ÖÄÖ ^“ÖÝÖ -Öix¿Ö? Ö? ÖÖ“μÖÖ¾μÖ¾ÖÃ£ÖÖ-Ö?
+ÖxÐ?Ö'ÖÖ, ü μÖÖÖ“μÖÖÝÖ ×Ö; ÖÝ¾ÖÖ“Öe¾Ö ÄÖÆü?ÖμÖÖÖ“Öê ÄÖÖ²ÖÖ-Ö

¿OOAijOjsμO ¾μO¾OAEOOU O-OOUOjs ÝÖÝ¾Öê

(Principles of Scientific Management)

™êü»Ö,ü-Öê †Ö-Ö»μÖÖ 'Shop Management' μÖÖ
-ÖäÃÝÖzÖÝÖ ?'Öß ? Ö“ÖÖÖÖÝÖ ^““Ö ¾ÖêÝÖ-Ö Åêü
¾μÖ¾ÖÃ£ÖÖ-Ö-ÖÖ“Öê -Öï£Ö'Ö ^x§üÂ™ü ÅÖÖÖx? ÖÝÖ»Öê
+ÖÆêü. μÖÖ ^x§üÂ™üÖ“μÖÖ -ÖäÝÖáÃÖÖšüß “ÖÖ,ü
ÝÖÝ¾ÖÖÖ“ÖÖ ^»»Öê? zú»ÖÖ +ÖÆêü.

- 1) xñü-ÖÖxñü-Ö zÖμÖÖ (A Large Daily Task)
- 2) -Öï'ÖÖx-ÖÝÖ ûÃ£ÖÝÖß (Standard Conditions)
- 3) μÖ¿ÖÖÃÖÖšüß ^““Ö ¾ÖêÝÖ-Ö (High Pay for Success)
- 4) +ÖμÖ¿ÖÖÃÖÖšüß ? ú-ÖÖÝÖ (Loss in Case of Failure)

™êü»Ö, ü-Öê 1911 "μÖÖ "The Principles of Scientific Management"
μÖÖ ॥ÍÖLÖÖÝÖæ-Ö "ÖÖ, ü -Ö¾Öß-Ö ÝÖÝ¾ÖÖÖ"ÖÖ +×¾ÖÄÖ, ü ॥ú»ÖÖ
+ÖÆêü. Æüß "ÖÖ, ü ÝÖÝ¾Öê ½ÖÖÄjÖßμÖ ¾μÖ¾ÖÄ£ÖÖ-Ö-ÖÖ"ÖÖ
'Öä»Ö³ÖæÝÖ ॥Ö³ÖÖ +ÃÖ»μÖÖ"Öê ™êü»Ö, ü ÄÖÖÖ? ÖÝÖÖê

- 1) ¾ÖÖÄÝÖ¾Ö ×¾Ö-ÖÖ-ÖÖ"ÖÖ ×¾ÖÄÖ (The Development of True Science)
- 2) ॥ÖÖ"ÖÖ-μÖÖÖ ½Öß ½ÖÖÄjÖßμÖ ×-Ö¾Ö»ü (The Scientific Selection of Workmen)
- 3) ॥ÖÖ"ÖÖ-μÖÖÖ"Öê ½ÖÖÄjÖßμÖ ×½ÖÖÖ +Ö×॥ ×¾ÖÄÖ (His Scientific Education and Development)
- 4) ¾μÖ¾ÖÄ£ÖÖ-Ö-Ö ¾Ö ॥ÖÖ"ÖÖ, üß μÖÖÖ"μÖÖÝÖ ×•Ö¾ÆüÖöμÖÖ"Öê
'ÖíjÖß-Öæ॥ ÖÄÆü॥ ÖμÖÖ (Intimate Friendly)

¾µÖ¾ÖÃ£ÖÖÖ-Ö-ÖÖ“Öß ÝÖÓ; Öê (Mechanism of Management)

'Principles of Scientific Management' µÖÖ -ÖãÄÝÖ■ÖÝÖæ-Ö™êü»Ö, ü-Öê -ÖïÖ'Öap■ÖÖ-Öê ²ÖÖ, üÖ ÝÖÓ; ÖÖ“ÖÖ ^»»Öê■Ö■üÖÖ +ÖÆêü.

1) ■Ö»Ö +¬µÖÖ-Ö

2) ? úÖµÖÖÖÖ■ ±úÖê, ü'Ö-Öx¿Ö-Ö

+) ■Ö, ü■ ÖÖ-µÖÖÖÖ■ÖµÖÖ ■, ü■Ö, êü :

1. ■Ö™ü-ÖÖµÖ■ (Gang Boss)

2. ■Öß-ÖÖµÖ■ (Speed Boss)

3. x-Ö, üß■ (Inspector)

4. xäüÍýÄÝÖß -ÖÖµÖ■ (Repair Boss)

20) **¶ÖµÖÖÔ»ÖµÖß-Ö** †£ÖÖÖÖÖ

x-ÖµÖÖê·Ö-Ö **¶êjÖÖÖÖ** ¶ÖµÖÖ ¶,ü¶Ö,êü :

1. **¶ÖµÖÖ¶ü'Ö** ¶Ö,ü¶ü-Ö (Routine Clerk)
2. **ÃÖæ“Ö-ÖÖ-Ö;Ö** ¶Ö,ü¶ü-Ö (Instruction Card Clerk)
3. **¶Ö»Ö ¾Ö** ¶ Ö“Ö¶Ö,ü¶ü-Ö (Time & Cost Clerk)
4. **†-Öä¿ÖÖÃÖ¶** (Shop Disciplinarian)
- 3) **-Öl'ÖÖ-Öß¶,ü¶** (Standardization):
- 4) x-ÖµÖÖê·Ö-Ö x¾Ö³ÖÖ¶ ÖÖ“ÖßÂ™üÖÖ
- 5) **¾µÖ¾ÖÃ£ÖÖ-Ö-ÖÖÖÖß»Ö** †Ö¾ÖÖ¤ü ÖÖ¾Ö
- 6) **'ÖÖ-Ö-Ö¼üß ¾Ö ¾Öêôû ²Ö“ÖÖÖß“Öß ^Ö¶,ü¶ê**
- 7) **¶'ÖÖ“ÖÖ·µÖÖÖÃÖÖšüß** ÃÖæ“Ö-ÖÖ-Ö;Ö

8) **ÀÖµÖÔ?»-Ö-ÖÖ ¾Ö ²ÖÖê-ÖÃÖ**

9) **×¾Ö³Öê¤üÖÝ'Ö?¤ü,ü**

10) **Ã'ÖeÝÖß ÃÖÆüÖµÖ? -Ö-¤üÝÖß**

11) **'ÖÖ?Öx-Ö-ÖÖÖ,ü? -Ö-¤üÝÖß**

12) **+Ö-Öãx-Ö? ? Ö“ÖØ-¤üÝÖß**

¿OOA¡OßµO ¾µO¾OA£OO-0-00“Oß

^x§üÂ™êü

(Objectives of Scientific Management)

™êü»Ö,ü ÄÖÖêÄÖÖµÖ™üß-Öê +ê»Ö,ü“µÖÖ
x¾Ö“ÖÖ,üÖÖ“Öê +¬µÖµÖ-Ö ¾Ö +¾Ö»ÖÖê-Ö ?lý-Ö
¿ÖÖÃ¡ÖßµÖ ¾µÖ¾ÖÃ£ÖÖ-Ö-ÖÖ“Öß 13 ^x§üÂ™êü
ÄÖÖÖx? ÖÝÖ»ÖßÖÆêüÖ.

1. +Ö†aÖêx? -Öi¾Öé¢Öß“Öê 'ÖÖ-Ö-Ö ¾Ö 2ÖÖ·ÖÖ,ü
xü;Öê“Öß ÄÖä,ü?Ö
2. x-ÖµÖÖêx·ÖÝÖ +Öx? ÄÖÖÝÖäx»ÖÝÖ-Öx,ü“Ö»Ö-Ö
3. +Ö¾µÖµÖ-2Ö“ÖÝÖ ¾µÖ¾ÖÃ£ÖÖ-Ö-Ö +Öx?
-Öi×?µÖÖÝÖÖ;Ö

6. ፩ እሱዕዚሁ“የቻ”የሂዕስ በአጭዕያዕስ
7. $\frac{3}{4}$ μዕርያዕስ የሚሂዕስ ስለሚሂዕስ የሚሂዕስ
8. -ጀ $\frac{3}{4}$ ዕያዕስ ተሂስ ስለሚሂዕስ የሚሂዕስ
9. ተሂዕስ የሚሂዕስ የሚሂዕስ የሚሂዕስ
(የሚሂዕስ የሚሂዕስ) ስለሚሂዕስ የሚሂዕስ
10. ተሂስ $\frac{3}{4}$ μዕርያዕስ ተሂስ የሚሂዕስ የሚሂዕስ
x $\frac{3}{4}$ ዕያዕስ
11. “የዕቅድ ማዕከል የዕቅድ” (Build Character)
12. -ሙዕዚሁዕናዕስ ጥሩ የሚሂዕስ (To Promote Justice)
13. የዕቅድ የዕቅድ የሚሂዕስ የሚሂዕስ
የሚሂዕስ የሚሂዕስ የሚሂዕስ

¿ÖÖÃjÖßµÖ ¾µÖ¾ÖÃ£ÖÖ-Ö-ÖÖ“Öê »ÖÖ³Ö

(Advantages of Scientific Management)

†) 'ÖÖ»Ö¾Ö¾ÖÖ»ÖÖ ±úÖµÖxüÖ :

1. ¾Öß ÝÖÖxü-Ö ¾ Ö“ÖÖ
2. ×¾ÖÃÝÖÖx, üÝÖ ²ÖÖ·ÖÖ, ü
3. +ÖlæÖêxÖÖ ½ÖÖÖÖÖÖ
4. ¾ÖÃÝÖæ“ÖÖ “Ö xü·ÖÖÖ
5. ÖÖÆüÖÖ“Öê ÄÖ'ÖÖ-ÖÖ-Ö

²Ö) ÖÖ'ÖÖ ÖÖ, üÖÖ“ÖÖÖÖµÖxüÖ :

1. “Ö ¾Öß ÖÖ
2. ÖÖµÖÖÖ“ÖßÖäµÖÖÖ Ö ÜÃ£ÖÖß

3. ·Öß¾Ö-Ö¤ü·ÖÖÖÝÖ ÄÖä-ÖÖ,üÖÖ
4. 'ÖÖê±úÝÖ -ÖÍx¿ÖÖÖ
5. Ä£ÖÖµÖß ,üÖê·ÖÖÖ,ü

II) ÄÖ'ÖÖ·ÖÖ“ÖÖ ±úÖµÖ¤üÖ :

1. x¾Ö¤ÖÄÖ ¾Ö ÄÖ'Öé-¤üß
2. ,üÖÄ™ÖüßµÖ ^ÝÖ®ÖÖÝÖ ¾ÖÖæü
3. “ÖÖÖ»Öê·Öß¾Ö-Ö
4. ¾µÖÖ-ÖÖ,üÖÝÖ ¾Öé-¤üß

Æêü-, üß ±êúµÖÖδ»Ö (Henri Fayol) (1841-1925)

- Æêü-, üß ±êúµÖÖδ»Ö µÖÖδ-ÖÖ '†Ö-Öäx-Ö■
¾µÖ¾ÖÃ£ÖÖ-Ö-Ö ×¾Ö“ÖÖ, ü-ÖÖ, êü“ÖÖ ·Ö-Ö■'
'ÆüÖæ-Ö +ÖêöñÖ»Öê ·ÖÖÖÖê. ÝµÖÖÖ“µÖÖ
×¾Ö“ÖÖ, üÖÖ-Öß,
×ÃÖ-ÖäüÖÖÝÖÖÖ-Öß
¾Ö ?ÖµÖÖ-Ö-ÖäüÝÖß-Öê ¾µÖ¾ÖÃ£ÖÖ-Ö-ÖÖ“µÖÖ
·Ö■ ÖÖÖÖ -ÖÍ“ÖÖ»ü »ÖÖäx-ÖÍµÖÖÖÖ ×'Ööñ¾Öæ-Ö
-Ö¾Ö“ÖÍÝÖ-µÖ ×-Ö'ÖÖÖÖÖ■ü»Öê. ÝÖÖê « ÄÖä-ÖÍxÄÖ-Öäü
+×¾ÖµÖÖÖÖÖÖ Ö+Öx? µÖ¿ÖÃ¾Öß ¾µÖ¾ÖÃ£ÖÖ-Ö■
ÆüÖêÝÖÖ. ÝµÖÖ-Öê ¾µÖ¾ÖÃ£ÖÖ-Ö-ÖÖ“µÖÖ ÖêÖÖÖÖ
'ÖÆüÝ¾Ö-ÖæÖÖ µÖÖêÖäüÖ-Ö ×äü»Öê +ÖÆêü.
'ÆüÖæ-Ö“Ö ¾µÖ¾ÖÃ£ÖÖ-Ö-Ö ×¾Ö“ÖÖ, üÖÖ“µÖÖ
±×ÝÖÆüÖÃÖÖÝÖ ÝµÖÖ“Öê ×¾Ö“ÖÖ, ü 'Ö»ÖÖ“ÖÖ äü? Ö»ü

$\frac{3}{4}\mu O\frac{3}{4}OA\mathcal{E}OO^-O-O\times\mathcal{E}O\frac{3}{4}O\frac{3}{4}OO^{\prime }O\beta$

$\dagger O\frac{3}{4}O\mathcal{E}O\frac{3}{4}Y\ddot{O}O$

$\mathcal{E}O\ddot{O}A\ddot{O}-\ddot{O}O\gg O\ddot{O}$ $\mathcal{Y}\mu O\ddot{O}^{\prime }\mathcal{O}\beta$ $A\ddot{O}\frac{3}{4}O\ddot{O}$ $\mathcal{D}\ddot{O}\mu \ddot{O}I$
 $\mathcal{D}\ddot{O}ae\ddot{O}\ddot{O}$ $\mathcal{D}\ddot{O}\text{ u},\ddot{u}\mathcal{D}\ddot{O}\mu O\ddot{O}A\ddot{O}\ddot{O}\mathcal{S}\ddot{u}\beta$ $A\ddot{O}A\ddot{E}\ddot{u}\ddot{O}$ $x\mathcal{D}\ddot{O}\text{ I}\ddot{u}\mu O\ddot{O}^{\prime }\mathcal{O}\beta$
 $\dagger O\frac{3}{4}O\mathcal{E}O\frac{3}{4}O\mathcal{E}O\frac{3}{4}Y\ddot{O}O\hat{e}.$ $\mathcal{Y}\mu O\ddot{O}^{\prime }\times\mathcal{D}\ddot{u}\mu O\ddot{O}^{\prime }\mathcal{A}\ddot{E}\ddot{u}\ddot{O}\cdot\ddot{O}\hat{e}.$

1. $\mathcal{Y}\ddot{O}O\ddot{O}\times\mathcal{J}\ddot{O}\mathcal{D}\ddot{O}\times\mathcal{D}\ddot{u}\mu O\ddot{O}$
2. $\frac{3}{4}\mu O\ddot{O}^{\prime }\mathcal{O}\ddot{O},\ddot{u}\times\frac{3}{4}O\ddot{A}\ddot{O}\mu O\mathcal{D}\ddot{O}\times\mathcal{D}\ddot{u}\mu O\ddot{O}$
3. $\times\frac{3}{4}O\mathcal{C}\ddot{O}\beta\mu O\mathcal{D}\ddot{O}\times\mathcal{D}\ddot{u}\mu O\ddot{O}$
4. $A\ddot{O}\mathcal{a},\ddot{u}\times\mathcal{D}\ddot{Y}\ddot{O}Y\ddot{O}\hat{e}^{\prime }\mu O\ddot{O}\times\mathcal{D}\ddot{u}\mu O\ddot{O}$
5. $\times\mathcal{A}\ddot{E}\ddot{u}\mathcal{Z}\ddot{O}\hat{e}^2O\ddot{O}^{\prime }\mathcal{A}\ddot{O}\mathcal{O}^2O\ddot{O}-\ddot{O}\beta^{\prime }\mu O\ddot{O}\times\mathcal{D}\ddot{u}\mu O\ddot{O}$ $\dagger O\times\mathcal{D}$
6. $\frac{3}{4}\mu O\frac{3}{4}O\mathcal{A}\mathcal{E}O\ddot{O}^{\prime }\mathcal{O}\mathcal{D}\ddot{O}\beta\mu O\mathcal{D}\ddot{O}\times\mathcal{D}\ddot{u}\mu O\ddot{O}.$

- ±êýµÖÖδ»Ö“µÖÖ 2ÖôûÖÝÖ ¾µÖ¾ÖÃ£ÖÖ-Ö-Ö
×¿Ö±x¾Ö±ÖÖx¾ÖÃÖµÖß ^xüÖÃÖß-ÖÝÖÖ ÄüÖêÝÖß.
- ŸÖÖÖxjÖ± x¿Ö± Ö± ÖÖ“Öê ? úÖê? ÖÝµÖÖÄüß ^Ö±u'ÖÖ“Öß
ÃÖ¾ÖÔÃÖÖ-ÖÖ, üÖ± ß, ü·Ö-ÖæÖÔ ÄüÖêÝÖ -ÖÃÖê.
- x¾Ö±Ö£µÖÖÖ-ÖÖ ŸÖÖÖxjÖ± -ÖÖ-Ö xêü?ÖÖ“Öß ¾µÖ¾ÖÃ£ÖÖ
ÄüÖêÝÖß.
- xÃÖÛ¾Äü»Ö ±Öx·Öx-ÖµÖØ, üÖ±“µÖÖ -ÖÖšüÛÖÖ'Ö-µÖê
¾µÖ¾ÖÃ£ÖÖ-Ö-ÖÖ“ÖÖ ÄÖÖ-ÖÖ ^»»Öê?ÃÖä-xüÖ ? ú, ü? µÖÖÝÖ
+Ö»Öê»ÖÖ -Ö¾ÄüÝÖÖ. ¾µÖ¾ÖÃ£ÖÖ-Ö±ßµÖ ?»ÖÖ
¾µÖÖ-ÖÖ, üÖ«üÖ, êü -ÖïÖ-ÝÖ ? ú, üÝÖÖµÖêÝÖê +ÃÖÖ ÄÖ'Ö-Ö.
¾µÖ¾ÖÃ£ÖÖ-Ö-ÖÖ“Öê x¾Öx¿ÖÃ™ü xÃÖ-xüÖÖÝÖ -ÖÃÖ±ê.
- x-Öû¿“ÖÝÖ xÃÖ-xüÖÖÝÖÖx¿Ö¾ÖÖµÖ ¾µÖ¾ÖÃ£ÖÖ-Ö-Ö
x¿Ö±x¾ÖÝÖÖ µÖêÝÖ -ÖÖÄüß.
- ¾µÖ¾ÖÃ£ÖÖ-Ö±ßµÖ x¾Ö“ÖÖ, ü'ÖÖ£Ö-Ö ±û¾Öôû
+Öä'ÖÖ-ÖÖ¾Ö, ü +Ö-ÖÖx, üÝÖ ÄüÖêÝÖê. ¾µÖ¾ÖÃ£ÖÖ-Ö-ÖÖ“Öê
ÃÖÖ'ÖÖ-µÖ xÃÖ-xüÖÖÝÖ, x-ÖµÖ'Ö, ±ÖµÖÖ-Ö-xüÝÖß +Öxß 'Öæôû
ÃjÖÖêÝÖÖÖ“ÖÖ +³ÖÖ¾Ö ÄüÖêÝÖÖ.

$\frac{3}{4}\mu\ddot{\text{O}}\frac{3}{4}\ddot{\text{O}}\ddot{\text{A}}\ddot{\text{E}}\ddot{\text{O}}\ddot{\text{O}}\text{-}\ddot{\text{O}}\text{-}\ddot{\text{O}}\text{-}\ddot{\text{O}}\text{-}\ddot{\text{O}}$ “ $\ddot{\text{O}}\ddot{\text{B}}$ $\ddot{\text{A}}\ddot{\text{O}}\ddot{\text{O}}\text{'}$ $\ddot{\text{O}}\ddot{\text{O}}$ - $\mu\ddot{\text{O}}$ $\ddot{\text{Y}}\ddot{\text{O}}\ddot{\text{Y}}\frac{3}{4}\ddot{\text{O}}$ $\ddot{\text{e}}$

1. $\ddot{\text{u}}\ddot{\text{O}}\mu\ddot{\text{O}}\ddot{\text{O}}\text{'}$ $\ddot{\text{O}}\ddot{\text{e}}\frac{3}{4}\ddot{\text{O}}\ddot{\text{3}}$ $\ddot{\text{O}}\ddot{\text{O}}\text{-}\ddot{\text{O}}\text{-}\ddot{\text{O}}$ (Division of Work)
2. $\ddot{\text{t}}\ddot{\text{x}}\text{-}\ddot{\text{O}}\ddot{\text{2}}\ddot{\text{O}},\ddot{\text{u}}$ $\ddot{\text{t}}\ddot{\text{O}}\times\ddot{\text{D}}$ $\ddot{\text{^}}\ddot{\text{f}}\ddot{\text{O}},\ddot{\text{u}}\ddot{\text{x}}\ddot{\text{u}}\ddot{\text{O}}\times\mu\ddot{\text{O}}\ddot{\text{Y}}\frac{3}{4}\ddot{\text{O}}$ (Authority & Responsibility)
3. $\ddot{\text{x}}\ddot{\text{g}}\ddot{\text{O}}\ddot{\text{A}}\ddot{\text{Y}}\ddot{\text{O}}$ (Discipline)
4. $\ddot{\text{t}}\ddot{\text{O}}\ddot{\text{x}}\ddot{\text{u}}\ddot{\text{g}}\ddot{\text{O}}\ddot{\text{O}}\text{'}$ $\ddot{\text{O}}\ddot{\text{B}}$ $\ddot{\text{A}}\ddot{\text{Y}}\ddot{\text{O}}\ddot{\text{O}}$ (Unity of Command)
5. $\ddot{\text{'}}\ddot{\text{O}}\ddot{\text{O}}\ddot{\text{2}}$ $\ddot{\text{O}}\ddot{\text{O}}\ddot{\text{x}}\ddot{\text{u}}\ddot{\text{g}}\ddot{\text{O}}\ddot{\text{O}}\text{-}\ddot{\text{O}}\ddot{\text{O}}\text{'}$ $\ddot{\text{O}}\ddot{\text{g}}\ddot{\text{A}}\ddot{\text{Y}}\ddot{\text{O}}\ddot{\text{O}}$ (Unity of Direction)
6. $\frac{3}{4}\mu\ddot{\text{O}}\ddot{\text{U}}\ddot{\text{C}}\ddot{\text{E}}\ddot{\text{Y}}\ddot{\text{O}}\ddot{\text{2}}$ $\ddot{\text{O}}\ddot{\text{Y}}\ddot{\text{O}}\times\ddot{\text{A}}\ddot{\text{E}}\ddot{\text{u}}\ddot{\text{Y}}\ddot{\text{O}}\ddot{\text{O}}\text{-}\ddot{\text{O}}\ddot{\text{a}}\ddot{\text{2}}\ddot{\text{O}}$ $\ddot{\text{A}}\ddot{\text{O}}\ddot{\text{O}}\text{'}$ $\ddot{\text{O}}\ddot{\text{O}}$ - $\mu\ddot{\text{O}}$ $\times\ddot{\text{A}}\ddot{\text{E}}\ddot{\text{u}}\ddot{\text{Y}}\ddot{\text{O}}\ddot{\text{O}}\text{'}$ $\ddot{\text{O}}\ddot{\text{Y}}\ddot{\text{E}}\ddot{\text{u}}\ddot{\text{Y}}\frac{3}{4}\ddot{\text{O}}$ $\ddot{\text{x}}\ddot{\text{e}}\ddot{\text{u}}\ddot{\text{D}}\ddot{\text{e}}$
7. $\ddot{\text{2}}\ddot{\text{'}}\ddot{\text{O}}\ddot{\text{O}}\text{'}$ $\ddot{\text{O}}\ddot{\text{O}}\text{-}\mu\ddot{\text{O}}\ddot{\text{O}}\ddot{\text{O}}\text{-}\ddot{\text{O}}\ddot{\text{O}}$ $\ddot{\text{2}}\ddot{\text{O}}\mu\ddot{\text{O}}\ddot{\text{O}}\text{'}$ $\ddot{\text{O}}\ddot{\text{O}}\ddot{\text{e}}\ddot{\text{2}}\ddot{\text{O}}\ddot{\text{x}}\ddot{\text{u}}\text{'}$ $\ddot{\text{O}}\ddot{\text{O}}$
8. $\ddot{\text{2}}\ddot{\text{u}}\ddot{\text{l}}\ddot{\text{u}}\ddot{\text{f}}\ddot{\text{2}},\ddot{\text{u}}\ddot{\text{D}}$ (Centralisation)
9. $\ddot{\text{t}}\ddot{\text{x}}\text{-}\ddot{\text{O}}\ddot{\text{2}}\ddot{\text{O}},\ddot{\text{u}}\text{-}\ddot{\text{O}}\ddot{\text{x}}\ddot{\text{u}}\text{-}\ddot{\text{O}},\ddot{\text{0}}\ddot{\text{u}}\text{-}\ddot{\text{O}},\ddot{\text{u}}\ddot{\text{O}}$
10. $\ddot{\text{A}}\ddot{\text{O}}\ddot{\text{a}}\frac{3}{4}\mu\ddot{\text{O}}\frac{3}{4}\ddot{\text{O}}\ddot{\text{A}}\ddot{\text{E}}\ddot{\text{O}}\ddot{\text{O}}$ (Order)
11. $\ddot{\text{A}}\ddot{\text{O}}\text{'}$ $\ddot{\text{O}}\ddot{\text{Y}}\ddot{\text{O}}\ddot{\text{O}}$ (Equity)
12. $\ddot{\text{2}}\ddot{\text{'}}\ddot{\text{O}}\ddot{\text{O}}\text{'}$ $\ddot{\text{O}}\ddot{\text{O}}\text{-}\mu\ddot{\text{O}}\ddot{\text{O}}\ddot{\text{O}}\text{'}$ $\ddot{\text{u}}\ddot{\text{O}}\mu\ddot{\text{O}}\ddot{\text{O}}\ddot{\text{2}}$ $\ddot{\text{u}}\ddot{\text{O}}\text{'}$ $\ddot{\text{O}}\ddot{\text{O}}\ddot{\text{V}}\ddot{\text{E}}\ddot{\text{O}}\ddot{\text{O}}\times\mu\ddot{\text{O}}\ddot{\text{Y}}\frac{3}{4}\ddot{\text{O}}$
 $\ddot{\text{E}}\ddot{\text{O}}\ddot{\text{S}}\text{-}\ddot{\text{E}}\ddot{\text{O}}\text{-}\ddot{\text{E}}\ddot{\text{O}}\text{-}\ddot{\text{E}}\ddot{\text{O}}\text{-}\ddot{\text{E}}\ddot{\text{O}}$

$\frac{3}{4}$ μÖ $\frac{3}{4}$ ÖÃ£ÖÖ-Ö-ÖÖ“Öê ‘Ö™ü■ (Elements of Management)

†) x-ÖµÖÖê-Ö-Ö (Planning)

“ÖÖÓ»µÖÖ x-ÖµÖÖê-Ö-ÖÖ“Öß $\frac{3}{4}$ ÖüxÖÄ™ü¶ê : (Plan of Action)

1. x-ÖµÖÖê-Ö-ÖÖ“Öß $\frac{3}{4}$ ÖÖ

2. »Ö $\frac{3}{4}$ Öx“Ö $\frac{3}{4}$ ÖÖ

3. †“Öæ $\frac{3}{4}$ ÖÖ

4. ÄÖÖÖÖµÖÖ

5. ÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖ

2Ö) ÄÖÖ‘Ö™ü-ÖÖ (Oranisation)

1. $\frac{3}{4}$ ÖÖüÖÖ ÄÖÖ‘Ö™ü-Ö

2. ’ÖÖ-Ö $\frac{3}{4}$ Öß ÄÖÖ‘Ö™ü-ÖÖ

■) †Ö-ÖÖ (Command)

›ü) ÄÖ‘Ö- $\frac{3}{4}$ ÖµÖ (Co-Ordination)

‡) x-ÖµÖÖ;ÖÖ (Control)

'Öê, üß - ÖȪñú, ü ±úÖð» Öê™ü

? úÖê? ÖÝµÖÖÆÖß ÖÖÃÖßµÖ ÅÖÓ? ú»-Ö-Öê“ÖÖÆüÝ¾Ö
ÝÖÖêÖµÖÖÝÖ xÃÖ-ñü ÆüÖêÝÖ -ÖÖÆüß ·ÖÖêÖµÖÖÝÖ
ÝÖß ÅÖÓ?»-Ö-ÖÖ ÅÖÖ'ÖÖx·Ö? -Öï? ÖÝÖß +£Ö¾ÖÖ
-Öï? ÖÖÃÖßµÖ ? úÖµÖÖ-Ö-ñüÝÖß“µÖÖ ¥üÂ™üß-Öê
±úÖµÖxêü? Öß, ü šü, üÝÖ -ÖÖÆüß. 'Öê, üß -ÖÖñú, ü
±úÖð» Öê™ü Æüß +? Öß -ÖxÆü» Öß 'ÖxÆü» ÖÖ
-Öï? ÖÖÃÖßµÖ x¾Ö“ÖÖ, ü¾ÖÖÝÖ ÆüÖêÝÖß ß x·Ö“µÖÖ
ÅÖÓ? ú»-Ö-ÖêÝÖ ÅÖÖ'ÖÖx·Ö? -Öï? ÖÝÖß +Öx?
-Öï? ÖÖÃÖßµÖ ? úÖµÖÖ-Ö-ñüÝÖß +ÖÝÖ¾ÖæÖÝÖ
ÆüÖêÝµÖÖ. ²ÖäÜ-ñü'Ö¢ÖÖ +Öx? x¾Öx¾Ö-Ö
x¾ÖÄÖµÖÖÖ“ÖÖ ¾µÖÖÃÖÖß µÖÖÝÖæ-Ö xÝÖ“Öê
¾Ö“ÖÖ? -Ö x-ÖÖ? ¼Ö TüÖxyÖ Þ^ Ö^ Ö^ ÖÖ

,ü“Ö-ÖÖÝ’Ö? úÃÖÓ‘ÖÂÖÔ

ÃÖÓ‘ÖTMü-ÖêÝÖß»Ö ÄÖÓ‘ÖÂÖÖÔ“µÖÖ +³µÖÖÃÖÖ»ÖÖ
±úÖð»ÖêTMü-Öê ÄÖ¾ÖÖx-Ö? ’ÖÆüÝ¾Ö x¤ü»Öê +ÖÆêü.
ÄÖÓ‘ÖÂÖÖÔ²ÖÖ²ÖÝÖ ÄÖ?Ö,üÖÝ’Ö? ¥üÛÂTMü?Öê-Ö šêü¾Öæ-Ö
ÝµÖÖ“ÖÖ ,ü“Ö-ÖÖÝ’Ö? ^ÖµÖÖê? ?ly-Ö ‘ÖêÝÖ»ÖÖ ·ÖÖ%oú
¿Ö? üÝÖÖê Æêü ÄÖÖÖÖ?Ö,üß ±úÖð»ÖêTMü -ÖxÆü»Öß
-Ö?üÖÖÃÖ?ßµÖ x¾Ö“ÖÖ,ü¾ÖÖÝÖ +ÖÆêü. ÄÖÓ‘ÖÂÖÖ ¾Ö
-Ö?Ö’Öä?ÖÖ-Öê ,ü“Ö-ÖÖÝ’Ö? ÄÖÓ‘ÖÂÖÖ +Öx? ÝÖÖê
x’ÖTMüx¾Ö?ÖÖ“Öê ’ÖÖ?Ö µÖÖ ÄÖÖ²ÖÖ-Öß“Öê x¾ÖÄÝÖeÝÖ
x¾Ö¾Ö,ü? ±úÖð»ÖêTMü-Öê +Ö-Ö»µÖÖ 'Creative Experience'(1924)
¾Ö +’Öêx,ü?üÝÖß»Ö 'Bureay of Personnel Administration Conference
group' ÄÖ’ÖÖê,ü·ÖÖ-Öê¾ÖÖ,üß 1925 »ÖÖ ÄÖÖ¤ü,ü?ü»Öê»µÖÖ "The
Psychological Foundations" µÖÖ ¿ÖÖê-Ö x-Ö²ÖÖ-ÖÖÝÖæ-Ö ?ü»Öê
+ÖÆêü.

ÃÖÓ‘ÖÂÖÔ ÆüÖÝÖÖÖôû? µÖÖ“µÖÖ -Ö-ñÖß

◀β̄, ü? ÖÖ“ÖþÖ-ÖÖ, ü (Bases of Integration)

1. 'ÖYÖ³Öê¤üÖ“Öê-Öí¶™üβ̄, ü
2. ÄÖÓ-Öæ¶Ö ÄÖÓ‘ÖÂÖÖÖ“Öß ×¾Ö³ÖÖ¶¶ß
3. ÄÖÓ‘ÖÂÖÖÖ“Öê-Öæ¾ÖÖÖ-Öä’ÖÖ-Ö

◀β̄, ü? ÖÖ“Öþü£Öâêüü

1. ““Ö ²ÖäÜ-¤ü’Ö¢ÖÖ ¾Ö ¿ÖÖê-Ö-Öí¾Öé¢Öß“ÖÖ +³ÖÖ¾Ö
2. ¾Ö“ÖÖÄ¾Ö ¶Ö·Ö×¾Ö¶ÖÖ“Öß ÄÖ¾ÖµÖ
3. ÄÖ’ÖÄµÖê»ÖÖ ×ÄÖ-¤üÖÖÝÖ ²Ö-Ö×¾Ö¶ê
4. ³ÖÖÄÖê“ÖÖ ¾ÖÖ-Ö, ü (language used)
5. -ÖêÝµÖÖ«üÖ, êü ×-ÖÙ’ÖÝÖ +-ÖÖ¾Ö¿µÖ -Öí¾ÖÖ¾Ö
6. -Öí×¿Ö Ö ÖÖ“ÞÖÖ¾Ö (Lack of Training)

-ÖêÝÖeÝ¾ÖÖ“Öê-Öi¾Ö, ü (Types of Leadership)

1. -Öxü¾Ö, ü + Ö-ÖÖx, üÝÖ x-Ö¾Öé¢Ö (Types of Leadership)
2. ¾μÖÜCEÝÖ’ÖÝ¾ÖÖ¾Ö, ü + Ö-ÖÖx, üÝÖ -ÖêÝÖeÝ¾Ö (Leadership of Position)
3. -ÖeÝÖeÝ¾ÖÖ“Öß+Ö¾Ö, üÖÜ-YÖÝ¾ÖÖ (Essential Principles of Leadership)
Personality).
 1. •ÖÖ? ÖeÝ, üÖê (Evoking)
 2. -Öi¾ÖÖ¾Ö, üÖCEÝÖß, üß+ÖÖÝÖ, üxÖÖ
 3. ~~ÖÖ~~ÖÖÖÖ
 4. Ä¾ÖÖÖ; Ö x-Ö¾ÖÖ, üÖ
 5. +ÄÖÖ’ÖÖ-μÖ ¥üÄ™üß
 6. x-ÖÖÖÖμÖ x-Ö-ÖÖÖ, üÖ
 7. xêüÖ¾ÖÖ¾Ö ÖÖ (Appeareance and Reality)

†x-Ö?Ö,ü (Authority)

±úÖð»Öê™ü-Öê ÆÖ¢ÖÖ ÆÖÓ? ú»-Ö-Öê²Ö,üÖê²Ö,ü“Ö †x-Ö?Ö,üÖ“Öß
ÆÖÓ?»-Ö-ÖÖÆüß ×³/₄Ö?xÆÖÝÖ ±úÖß †ÖÆêü. ×ÝÖ“μÖÖ ’ÖÝÖê
×ÖÖ?Ö ‘Ö™ü-Öê³/₄Ö,ü, ×µÖê³/₄Ö,ü ¾ÖÖ ¾μÖÛ×ÝÖ³/₄Ö,ü ×-ÖμÖÖ; Ö?Ö
šêü³/₄Ö?ÖÖ“Öß -Ö,ü³/₄ÖÖ-Ö?Öß ’Æü?Ö·Öê †x-Ö?Ö,ü ÆüÖêμÖ. ÆÖ¢ÖÖ
†ÃÖê»Ö ÝÖê£Öê †x-Ö?Ö,üÆüß †ÃÖ»Öê -ÖÖxÆü·Öê. ±úÖð»Öê™ü“μÖÖ
’ÖÝÖê ÆÖÓ‘Ö™ü-ÖêÝÖß»Ö ÆÖÓ-Öæ?Ö †x-Ö?Ö,ü ¾Öx,üÂšü †x-Ö?Ö-
μÖÖÖ?üü ÆÖÖê-Ö³/₄Ö?Öê ^x“ÖÝÖ -ÖÖÆüß. ÝÖÃÖê“Ö ÝÖß ’Æü? ÖÝÖ?ß,
¾μÖ³/₄ÖÃ£ÖÖ-Ö-ÖÖÝÖß»Ö †ÖxÝÖ’Ö -Ö?Öx-Ö?Ö,ü (*Ultimate Authority*)
¾Ö ÆÖ³/₄ÖÖl“Ö ×-ÖμÖÖ; Ö?Öê (Supreme control) μÖÖÃÖÖ,ü?Öê
¿Ö²xü-Ö?ÖÖ?Ö? ³Ö?Ö’Ö? Ä³/₄Ö?ÖÖ“Öê †ÖÆêüÝÖ.
†Ö-Öæx-Ö? ?ÖÖûÖÝÖ ¾μÖ³/₄ÖÃ£ÖÖ-Ö-ÖÖÝÖß»Ö ÆÖÓ-Öæ?Ö
¿Ö×ÝÖß“Öê ±ú!üß?ü? ¾Öx,üÂšü Æ£ÖÖ-Öß ÆüÖê?Öê Æêü
+¾μÖÖ³/₄ÖÆüÖx,ü? +ÖÆêü. †£ÖÖÖÖÝÖ †x-Ö?Ö,ü Æêü -Öxüx-ÖÆüÖμÖ
ÆüÃÝÖÖÖÝÖx,ü?Ö -ÖÖ»Öê -ÖÖxÆü·Öê. ?Ö,ü?Ö †x-Ö? úÖ,üÖÖ“ÖÖ
†xÝÖ,ü?ß ¾ÖÖ-Ö,ü ¾μÖ³/₄ÖÃ£ÖÖ-Ö-ÖÖÝÖ ÆÖÓ‘ÖÄÖÖ ×-Ö'ÖÖÖÖ? Ö?Ö
¿Ö? úÝÖÖê

-Öß™ü, ü >Öü¶, ü

-Öß™ü, ü	>Öü¶, ü	μÖÖÖ-ÖÖ
$\frac{3}{4}\mu Ö \frac{3}{4} Ö Ä L Ö Ö - Ö - Ö Ö Y Öß » Ö$? Öä¹y Ö“ÖÖ Ðä¹y + Ä Öê	
Ä Ö Ö ² Ö Ö ê - Ö » Ö ê · Ö Ö Y Ö ê.	$\frac{3}{4}\mu Ö \frac{3}{4} Ö Ä L Ö Ö - Ö - Ö Ö Y Öß » Ö$	
Ý μ Ö Ö Ö “ μ Ö Ö ¿ Ö ² æ ü Ö » Ö Ö Ä Ö ³ / 4 Ö Ö l “ “ Ö ' Ö Ö - Ö + Ö x Ð		
Ä L Ö Ö - Ö	+ Ö Ä E ü.	Ý μ Ö Ö Ö - Öß
$\frac{3}{4}\mu Ö \frac{3}{4} Ö Ä L Ö Ö - Ö - Ö ; Ö Ö Ä j Ö Ö “ Ö Ö$		+ Ð Ö
“ Ö ê Ä Ü, ü Ö’ Ö Ö ê Ä Ü, ü Ö“ Ö ² Ö æ ü » Ö æ - Ö ™ ü Ö ¶ » Ö Ö + Ö Ä E ü.		
Ý μ Ö Ö Ö “ μ Ö Ö x $\frac{3}{4} Ö “ Ö Ö, ü Ö Ö - Öß$	$\frac{3}{4} Ö$	Ð Í Ö L Ö Ö Ö - Öß
$\frac{3}{4}\mu Ö \frac{3}{4} Ö Ä L Ö Ö - Ö - Ö ; Ö Ö Ä j Ö Ö » Ö Ö$	Ð Ö - Ö $\frac{3}{4} Öß - Ö$	Ý“ Öß $\frac{3}{4} Ö, ü$
- Ö l x Ý Ö U Ä š ü Ý Ö	Ð l y - Ö	š e ü $\frac{3}{4} Ö » Ö ê$
Ä Ö Ö D ó μ Ö Ö	+ Ö Ä E ü.	· Ö ? Ö Ö Y Ö » μ Ö Ö
$\frac{3}{4}\mu Ö \frac{3}{4} Ö Ä L Ö Ö - Ö - Ö$	x $\frac{3}{4} Ö « ü Ö - Ö Ö Ö - Öß$	Ø ? $\frac{3}{4} Ö Ö$
Ý Ö Å Ö Ö Ö Ö	' Ö Ö Ö	Ý Ö V $\frac{3}{4} Ö Ö Ö “ Ö Ö$

›Öü, ü μÖÖÓ“Öê-Öï, ÖÖÃÖ-Ö_x^{3/4}ÖÂÖμÖ, x^{3/4}Ö“ÖÖ, ü
›Öü, ü μÖÖÓ“Öß 'ÖÖ-μÖÝÖÖ †ÖÆêü ?ß,
¾μÖ^{3/4}ÖÃ£ÖÖ-Ö-Ö †Öx? -Öï, ÖÖÃÖ-Ö Æêü
-ÖμÖÖÖμÖ^{3/4}ÖÖ“Öß †Öx? ?Ö²æü †ÖÆêüÝÖ. •Ö, üß ›Öü, ü
μÖÖÓ-Öß ŸμÖÖÓ“μÖÖ ÅÖÖ-Öæ?Ö x»Ö? ÖÖ? ÖÖÝÖ
¾μÖ^{3/4}ÖÃ£ÖÖ-Ö-Ö ÆüÖ“Ö ?Ö²æü ¾ÖÖ-Ö, ü»ÖÖ †ÃÖ»ÖÖ
ÝÖ, üß **Ö** xšü?Öß ŸÖê x»ÖxÆüÝÖÖÝÖ, **¾μÖ**ÖÝÖß †Öx?
ÅÖÖÃ£ÖÖÓ“μÖÖ 'Öæ»μÖÖÓ-ÖÖ ÅÖ'ÖÜ-¾ÖÝÖ **ü**, ü?Öê
ÆüÖ“Ö -Öï, ÖÖÃÖ-ÖÖ“ÖÖ “ÖÝÖ'Ö xÃÖ-æüÖÖÝÖ †ÖÆêü.
æäüÅÖ-μÖÖ ²ÖÖ-Öæ»ÖÖ ›Öü, ü »ÖÖæ? -Öï, ÖÖÃÖ-Ö
¾Ö ?Ö-Öß -Öï, ÖÖÃÖ-Ö μÖÖÝÖ ³Öêæü †ÖÆêü, †ÃÖê
'ÖÖ-ÖÝÖÖÝÖ. ›Öü, ü μÖÖÓ“μÖÖ 'ÖÝÖê, ÆüÖ ³Öêæü
^§êü, Ö, 'Öæ»μÖ †Öx? ÅÖÖ'ÖTMü-Ö μÖÖ ÅÖÖæü³ÖÖÖÝÖ
†ÖÆêü. ?ÖÖÃÖ?ßμÖ ÅÖÖ'ÖTMü-ÖÖÖ'Ö-μÖê 'x-ÖÂ-ÖÖæü-Ö
+Öx? -Öx, ü?Ö'Ö' Ö?Ö-Öß ÅÖÖ'ÖTMü-ÖÖÖ-Öê?Ö

›Öü¶, ü 'Æü¶ ÖYÖÖY, ö +Ö·Ö“ÖÖ ÄÖ'ÖÖ·Ö ÆüÖ
'ÃÖÓÃ£ÖÖÖ“ÖÖ ÄÖ'ÖÖ·Ö' (Society of Institutions) +ÖÆêü.
μÖÖ ÄÖÓÃ£ÖÖ +Ö-ÖÖ-Ö»μÖÖ $\times\frac{3}{4}$ Ö×ξÖÄ™ü
^x§üÄ™üÖÖ“μÖÖ -ÖæÝÖáÃÖÖšüß ?ÖμÖÖ ? ú, üÝÖÖYÖ
 $\frac{3}{4}$ μÖ $\frac{3}{4}$ ÖÃ£ÖÖ-Ö-ÖÖ“Öê ?ÖμÖÖ ›Öü¶, ü μÖÖÖ-Öß
-Öäœüß»Ö-Öï'ÖÖÐê ÄÖÖÖ×ÐÝÖ»Öê :

1. ^§êüξÖÖÖ“Öê x-Ö-ÖÖÖ, üÐ ¶, üÐê.
2. ÄÖÖ‘Ö™ü-ÖÖ ¶, üÐê (¶ÖμÖÖ $\times\frac{3}{4}$ Ö-Öß, x-ÖÐÖμÖ $\frac{3}{4}$ Ö-Ö, üÃ-Ö, üÃÖÖ \times ÖÖ-ÖÖ“μÖÖ +Ö $\frac{3}{4}$ ÖξμÖ? úÝÖê“Öê $\times\frac{3}{4}$ Öξ»ÖêÄÖÐ)
3. +x $\frac{3}{4}$ Ö-Ölêx, üÝÖ ¶, üÐê $\frac{3}{4}$ Ö ÄÖÖÃÖæ“Ö-Ö ¶, üÐê.
4. x-ÖÄ-ÖÖxü-ÖÖ“Öê $\times\frac{3}{4}$ Öξ»ÖêÄÖÐ ¶, üÐê $\frac{3}{4}$ Ö

^x§üÂ™üÖx-ÖÛÂšüŸÖ ¾μÖ¾ÖÃ£ÖÖ-Ö-Ö (Management by Objectives)

^x§üÂšüÖx-ÖÛÂšüŸÖ **¾μÖ¾ÖÃ£ÖÖ-Ö-Ö** **Æüß**
 $\tilde{A} \ddot{O} \ddot{O}$ »-Ö-ÖÖ ,Öü, ü μÖÖÖ-Öß $\tilde{A} \ddot{O} \frac{3}{4} \ddot{O} \ddot{O}$ -Öï£Ö'Ö $\ddot{A} \ddot{O} .1954$
 'Ö-μÖê ŸμÖÖÖ“μÖÖ 'The Principle of Management' μÖÖ
 -ÖäÃŸÖÖÖÖÖÖ 'ÖÖÖ»ü»Öß. -Öäœêü Æüß“Ö $\tilde{A} \ddot{O} \ddot{O}$ »-Ö-ÖÖ
 x¾ÖÃŸÖeÖÖ 'ÖÖÖ»ü»Öß. $\tilde{A} \ddot{O} \ddot{O} \times, ü \ddot{Y} \ddot{O}$ ¼-ÖÖÖÖÖ $\ddot{A} \ddot{O} .1974$ 'Ö-μÖê
'Management - Tasks, Responsibilities, Practice' μÖÖ
 -ÖäÃŸÖÖÖÖÖÖ 'ÖÖÖ»ü»Öß. μÖÖ $\tilde{A} \ddot{O} \ddot{O}$ »-Ö-Öê-Öê
 $\tilde{A} \ddot{O} \ddot{O}$ ÖóμÖÖ“Ö ¾μÖ¾ÖÃ£ÖÖ-Ö-Ö •Ö ÖÖÖÖ“Öê »Ö
 ¾Öê-Öæ-Ö 'ÖêÖÖ»Öê. $\tilde{A} \ddot{O} \ddot{O}$ -μÖÖ Æüß $\tilde{A} \ddot{O} \ddot{O}$ »-Ö-ÖÖ
 +Ö-Öäx-Ö ¾μÖ¾ÖÃ£ÖÖ-Ö-ÖÖ“Öê $\ddot{A} \ddot{A}$ ŸÖÖjÖ Ø¾¾ÖÖ
 ÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖ Ö¾¾ÖÖ $\ddot{A} \ddot{A} \ddot{A} \ddot{A}$ ŸüÂ™üßÖê-Ö μÖÖ ¼-ÖÖÖÖÖ
 ÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖ ÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖ ÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖ ÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖ

1. 'ÖÖδÃÖ«üÖ,êü "Öä!ß“Öê 'ÖÖĐÔxü;ÖÔ-Ö (Mispagination by the Boss)
2. ¾μÖ¾ÖÃ£ÖÖ-Ö-ÖÖ“μÖÖ ÄÝÖ,üÖÝÖ ÝÖ±úÖ¾ÖÝÖ
3. 'ÖÖê2Öxü»μÖÖ«üÖ,êü "Öä!ß“Öê 'ÖÖĐÔxü;ÖÔ-Ö
4. ¾μÖ¾ÖÃ£ÖÖ-Ö!Ö“Öß ^x§üÂ™êü !ÖμÖ +ÃÖÖμÖ»ÖÖ
Æü¾ÖßÝÖ?
5. 'ÖÖêxÆü'Öê«üÖ,êü ¾μÖ¾ÖÃ£ÖÖ-Ö-Ö (Management by 'Drives')
6. ¾μÖ¾ÖÃ£ÖÖ-Ö!Ö“Öß ^x§üÂ™êü !¿Öß ÝÖμÖÖ,ü
ÆüÖêÝÖÖÝÖ +ÖxĐ ? úÖe? ÖÖ? úæü-Ö?
7. 'ÖÖ-Ö-ÖÖ«üÖ,êü Ä¾ÖμÖÖ-x-ÖμÖÖ;ÖĐ
8. Ä¾/Ö ÖÖ ÖÖÖ ÖÖÖ ÖÖÖ ÖÖÖ ÖÖÖ

•ÖÖδ•ÖÖ «™ü-Ö ’ÖêμÖÖê

’ÖÖ-Ö¾Öß ÅÖÓ²ÖÓ-Ö xÅÖ-¤üÖÓÝÖÖ“ÖÖ -Öï? ÖêÝÖÖ
¾Ö ÅüÖδ£ÖÖê-ÖÖ -ÖïμÖÖê?Ö«üÖ,êü •μÖÖ»ÖÖ
-Ö?Ö¾Ö,ü -ÖïxÅÖ-¤üß x'ÖôûÖ»Öß, μÖÖ -ÖïμÖÖê?Ö-Öê
¤¤ xüß'ÖÖ ? úÖ»Ö? ÖÖ»üÖ¾Ö?Ö»Öß x¾Ö¿ÖêÅÖ
”ûÖ-Ö ÅÖÖê»Ö»Öß +ÖÆêü. +¿ÖÖ μÖÖ
-ÖïμÖÖê? ÖÖ“ÖÅÖêμÖ •ÖÖÝÖê ÝÖê •ÖÖδ•ÖÖ «™ü-Ö
’ÖêμÖÖê μÖÖÖ-ÖÖ. +Öl¤Öêx? ÅÖ’ÖÖ-Ö¿ÖÖÅjÖ
+Öx? ’ÖÖ-ÖÅÖ¿ÖÖÅjÖ μÖÖ x¾ÖÅÖμÖÖÝÖ
’ÖêμÖÖê“ÖÖ +³μÖÖÅÖ þÝÖ?Ö ¾μÖÖ-Ö? +ÖÆêü ?ß,
ÝuÖÖ’ÖÅê? ÅÖÖ’ÖÖ ÅÖÖ’ÖÖ ÅÖÖ’ÖÖ ÅÖÖ’ÖÖ ÅÖÖ’ÖÖ ÅÖÖ’ÖÖ

ÆüÖð£ÖÖð-ÖÔ -ÖÍµÖÖâð (The Hawthorne Experiments)

’ÖêµÖÖê-Öê ÆüÖ ÆüÖð£ÖÖð-ÖÔ -ÖÍµÖÖâð ¾ÖêÃ™ü-ÖÔ
‡»ÖêÛCE™Ðü? Ðú-Ö-Öß (Western Electric Company) “µÖÖ
ÆüÖð£ÖÖð-ÖÔ ÏÖÓÃ£Öê-Ö-µÖê (Hawthorne Plant)
‡.Å.1924 ÝÖê ‡.Å.1932 µÖÖ ÐÖôûÖÝÖ Ðú»ÖÖ. µÖÖ
-ÖÍµÖÖâ? ÖÖÝÖÖ-Ö-Ö $\frac{3}{4}$ Öß ÏÖÓ $\frac{2}{3}$ ÖÖ-ÖÖ“ÖÖ $\times\frac{3}{4}$ Ö¿ÖêÅÖ
+ 3 µÖÖÃÖ Ðú»ÖÖ Ðê»ÖÖ. ÆüÖ -ÖÍµÖÖâ? •Öê $\frac{3}{4}$ ÆüÖ ÏÖäly
—ÖÖ»ÖÖ, ÝÖê $\frac{3}{4}$ ÆüÖ Ðú-Ö-ÖßÝÖ
25,000 ÐÖ'ÖÐÖ,ü ÐÖµÖÖ ? ú,üÝÖ ÆüÖêÝÖê. µÖÖ
-ÖÍµÖÖâ? ÖÖ“Öß $\frac{3}{4}$ ÖÐÖ $\frac{3}{4}$ ÖÖ,üß ÝÖß-Ö ³ÖÖ? ÖÖÝÖÐú»Öß
+ÖÆêü.

1. $\text{TM} \hat{\text{e}}\text{ü}\tilde{\text{A}} \text{TM} \ddot{\text{u}} \text{I}'\ddot{\text{O}} +^3\mu\ddot{\text{O}}\ddot{\text{O}}\ddot{\text{A}}\ddot{\text{O}}$

1. $\tau^m \hat{e} \ddot{u} \tilde{A} \tau^m \ddot{u}$ $\gamma' \ddot{O} + ^3 \mu \ddot{O} \ddot{O} \tilde{A} \ddot{O}$:

†) $\neg \ddot{O} \ddot{I} \ddot{E} \ddot{O} \ddot{g} \ddot{O} \ddot{O} \text{“} \ddot{O} \ddot{O} \neg \ddot{O} \ddot{I} \mu \ddot{O} \ddot{O} \hat{e} \ddot{O}$ (Illumination Experiment)
2) $\neg \ddot{O} \ddot{I} \ddot{E} \ddot{O}' \ddot{O} \times, \ddot{u} \ddot{O} \ddot{e} \hat{t} \ddot{A} \ddot{O} \ddot{e} ^2 \ddot{O} \ddot{O} \beta$ $\tau^m \hat{e} \ddot{u} \tilde{A} \tau^m \ddot{u}$ $\gamma' \ddot{O}$ (First Really Assembly Test Room)

¶) $\times \ll \ddot{u} \ddot{Y} \ddot{O} \ddot{O} \mu \ddot{O} \times, \ddot{u} \ddot{O} \ddot{e} \hat{t} \ddot{A} \ddot{O} \ddot{e} ^2 \ddot{O} \ddot{O} \beta \ddot{O} \ddot{O} \tau^m \ddot{u}$

›ü) $' \ddot{O} \ddot{O} \mu \ddot{O} \ddot{I} \ddot{O} \hat{U} \ddot{A} \text{“} \ddot{O} \ddot{O} \tau^m \ddot{u} \ddot{O}$ $+ \tau^m \ddot{u}$

2. $' \ddot{O} \ddot{a} \text{“} \ddot{O} \ddot{O}$

3. $\ddot{x} \ddot{u} \text{“} \ddot{O} \ddot{N} \ddot{O} \frac{3}{4} \ddot{O} \ddot{O} \mu \ddot{O} \ddot{O}, \ddot{u} \ddot{O}$ $+ \ddot{O} \ddot{d} ^2 - \ddot{O}, \ddot{u} \frac{3}{4} \ddot{O} \ddot{e} \ddot{g} \ddot{O} - \ddot{O} \ddot{O}$ (The Bank Wiring Observation

Group)

ÆüÖδ£ÖÖδ-ÖÖ -ÖïµÖÖê? ÖÖ“ÖêÖÂ?ÂÖÖ

1. ¾ÖÖÝÖÖ¾Ö,ü? ÖÖÝ? ‘Ö™ü? Ý-ÖÖxü-ÖÖ¾Ö,ü
-Öï¾ÖÖ¾Ö -ÖÖ»üÝÖ -ÖÃÖÝÖÖÝÖ.
2. ?Ö’ÖDÖ,üÆüÖ +ÖÙ£Ö? ’Ö-ÖäÅµÖ -ÖÃÖÝÖÖê
3. ’ÖÖ-µÖÝÖÖ, ÄÖä,üDÖ +Öx? ’Ö-ÖÖê²Ö»ÖÖ“Öê ’ÖÆüÝ¾Ö
4. +ÖÖtÖ“ÖÖx,ü? D™üÖ“Öê ’ÖÆüÝ¾Ö
5. ÄÖÖ-Öæ?Ö ?ÖµÖÖÛÄ£ÖÝÖß“Öê ’ÖÆüÝ¾Ö
6. ÝÖÛÖ,üß ÄÖÖ?üÝÖÖ“Öê ?Ö’Ö ? üÝÖÖÝÖ
7. ?ÖµÖÖ Æüß ?ÄÖÖ’ÖæxÆü? x?µÖÖ
8. +ÖÖtÖ“ÖÖx,ü? ÄÖ’ÖæÆü ’ÖÆüÝ¾Ö-Öæ?Ö
9. ÄÖÖ’ÖÖx?Ö? +Öxü?ÖÖÖ“Öê ’ÖÆüÝ¾Ö
10. -ÖêÝÖeÝ¾ÖÖ“Öê ’ÖÆüÝ¾Ö

- Ö - μ Ö³ / 4 Ö

œ ü !